

Når et spørsmål bare skal være et spørsmål – om interpellasjoner i kommunene

Tolkningsuttalelse | Dato: 15.02.2021

Departementet gir her en generell tolkningsuttalelse om vårt syn på bruken av interpellasjoner og hvilke bestemmelser som gjelder.

Departementet har den senere tiden fått spørsmål og sett flere nyhetsoppslag fra lokalaviser som handler om behandlingen av såkalte "interpellasjoner" i kommunestyrer. I enkelte tilfeller synes det som spørsmål om behandling av interpellasjoner har ført til debatt.

Hva er interpellasjoner?

Interpellasjoner er ikke særskilt nevnt eller regulert i kommuneloven, men interpellasjoner er omtalt i forarbeidene, se Prop. 46 L (2018–2019) på side 156. I loven er det gitt regler om adgangen til å stille spørsmål, oppsett av sakslisten og behandlingen av nye saker (saker som ikke er satt på sakslisten). Det er disse reglene som gjelder for kommunestyrets behandling av interpellasjoner.

Interpellasjoner, slik vi kjenner det fra Stortinget, er en form for forhåndsinnmeldte og grunngitte spørsmål som skal besvares i et møte, og hvor det er en påfølgende kort debatt i etterkant av det første svaret. For Stortinget er dette regulert i Stortingets forretningsorden § 68. Behandlingen av en interpellasjon i utgangspunktet ikke skal føre til at det treffes et vedtak. Slik mener departementet interpellasjonsinstituttet også skal være i kommunene.

Men noen ganger kan det likevel treffes vedtak, og noen ganger er kanskje ikke interpellasjonen en interpellasjon. Departementet vil beskrive de ulike tilfellene under.

Behandlingen av interpellasjoner

Alle medlemmer har en rett til å stille spørsmål til lederen i et organ (for eksempel ordføreren i kommunestyret), jf. kommuneloven § 11-2 fjerde ledd, og dette kan altså gjøres i en form som kalles interpellasjoner. Dersom medlemmet i forkant av møtet fremmer en interpellasjon som kun inneholder et spørsmål vedkommende ønsker svar på, så skal dette settes opp som en "interpellasjonssak". Denne retten til å stille spørsmål har alle medlemmene, og hvis den står på sakslisten så skal den behandles i møtet.

Behandlingen av "uekte interpellasjoner" - interpellasjoner med avstemning

Dersom det i forbindelse med interpellasjonen også settes frem et forslag til vedtak som kommunestyremedlemmet som stiler spørsmålet ønsker det skal stemmes over, gjelder reglene § 11-3 om sakslisten og saksavvikling. Om saken behandles etter §§ 11-2 eller 11-3 er relevant både i forkant av møtet når sakslisten skal settes opp, og hvordan et slikt forslag kommer i løpet av møtet.

Dersom interpellasjonen som sendes i forkant av møtet inneholder forslag til et slags vedtak, som f.eks. at et spørsmål skal utredes av administrasjonen eller at kommunestyret skal gi en uttalelse, er det ikke lenger en interpellasjon. Den vil være en "sak" som skal behandles etter § 11-3 første ledd. Enkeltmedlemmer har ikke rett til å kreve at denne typen sak settes på sakslisten, da retten kun gjelder for interpellasjoner/spørsmål (dvs. uten noen forslag som skal stemmes over). Departementet la i en tolkningsuttalelse 24. november 2020 (sak 20/2881) til grunn at det i formannskapskommuner ikke er adgang til å gi hvert enkelt medlem en forslagsrett tilsvarende det kommunestyremedlemmer i parlamentarismekommuner har etter § 10-9.

Det er derfor viktig både for medlemmet som ønsker en interpellasjon/sak med forslag til vedtak til behandling og for ordføreren, å være klare og tydelige på hva slags sak det faktisk er og hvordan saken skal settes opp sakslisten. Dette har nemlig også betydning for hvordan saksbehandlingen i møtet kan foregå.

Står den på sakslisten som en ren interpellasjon med spørsmål, så mener departementet at alle konkrete forslag som fremmes under behandlingen i møtet, skal anses som en "ny sak", og forslaget til vedtak må da behandles etter

kommuneloven § 11-3 femte ledd. "Saken" er ikke lenger kun et spørsmål som skal besvares. Dette betyr at ordføreren eller 1/3 av organets medlemmer kan motsette seg behandling av forslaget til vedtak og avskjære en avstemning.

Det er altså viktig å være tydelig på når interpellasjonen rent faktisk kun er et spørsmål, og når man ønsker at "interpellasjonen" skal føre til et vedtak. Det er nemlig en vesentlig forskjell mellom det å kun stille et spørsmål som skal besvares av ordføreren, og det å fremme et forslag som krever votering og iverksetting av administrasjonen. Votering over konkrete forslag bygger på en forutsetning om at alle medlemmene setter seg inn i saken, og medlemmene har plikt til å stemme, jf. § 8-1 andre ledd. Ved interpellasjoner hvor man kun drøfter et forhold uten at det er lagt opp til votering, kan det ikke legges til grunn at alle medlemmene har satt seg inn i saken på samme måte som når det skal treffes et vedtak.

Saker som det skal voteres over, bør også som hovedregel utredes av administrasjonen. Dette har en sammenheng med kommunedirektørens ansvar for at saker som legges frem til folkevalgte organer skal være forsvarlig utredet og gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak. Det vil ofte også være administrasjonen som skal følge opp og iverksette et vedtak som treffes i forbindelse med en sak. En interpellasjon vil ofte ikke kreve samme utredninger som saker hvor det foreligger konkrete forslag til vedtak.

Hensynene bak bestemmelsen om at lederen og 1/3 av medlemmene kan motsette seg direkte behandling av en sak eller forslag til vedtak uten forutgående utredninger og vurderinger av administrasjonen i kommunen, gjør seg derfor også gjeldende i saker hvor forslaget til vedtak er fremmet i forbindelse med organets behandling av interpellasjon.